

Kan mer oppdrettslaks gi færre lakselus?

Mye lakselus skader villfisk som villaks, sjøørret og sjørøye. Havforskningsinstituttet har nylig funnet svært høyt smittepress på sjøørret langs store deler av kysten fra Rogaland til og med Nord-Trøndelag og vurderer situasjonen som svært alvorlig. Fiskeriminister Aspaker, som også er minister for lakselusa som strømmet ut fra lakseoppdrettsanleggene, forstår at noe må gjøres og gir lakseoppdretterne mulighet til å øke antall oppdrettslaks. Men kan mer mat til lakselusa gi mindre luseplage for villfisken?

Mange med omsorg for villaksen, sjøørreten og sjørøya reagerte da forslaget kom med et raskt og bestemt nei, det vil gi mer lakselus. La oss likevel gruble litt over utspillet til ministeren. For villfisken er kanskje dette godt nytt, og i det minste langt bedre enn veksten uten miljøkrav den rødgrønne regjeringen hadde planlagt å innføre.

Forslaget ser blant annet til å gå ut på at en lakseoppdretter kan øke antall kilo fisk i anlegget sitt med 5 % om han først kan vise evne til å holde gjennomsnittlig antall kjønnsmodne lakselus på all fisk i anlegget under 0,1 per fisk. Nå er kravet 0,5. Dette vil bli svært krevende for lakseoppdretterne og bare de flinkeste kan trolig greie kravet allerede nå. For å illustrere det har vi sett på anlegg i Nord-Trøndelag som til enhver tid hadde mest lakselus i perioden tilbake til 2008. De hadde så å si alltid mer lus enn de tillatte 0,5 og svært ofte mer enn fire ganger så mye, ja ikke sjeldent var det mer enn ti ganger mer lakselus enn tillat.

Fiskeriministeren vil likevel, som sine forgjengere, ha tillit til sitt kontrollsystem som Mattilsynet forvalter og forutsette at lakseoppdrettere som først viser at de greier de nye og strenge kravene forblir der. Da må som vi ser over også Mattilsynet bli flinkere lusekontrollører. Det får de nå mer penger for å bli. Gjør vi som ministeren og tror på effektive lusekontroller vil forslaget hennes kunne gi mindre spredning av lakselus. Og jo flere lakseoppdrettere som greier å bli med i ordningen jo mindre lusesmitte. Selv om effekten av forslaget jevnt over i seg selv trolig ikke vil være tilstrekkelig til å hindre at lakselus skader villfisk, kan det være et viktig steg. Oppdrettsnæringas sterke ønske om å vokse gjør at noen oppdrettere aksepterer strengere miljøkrav. Disse etterspør ny og mer miljøvennlig teknologi og driftsformer. Ministeren lokker fram de flinkeste til å gå foran og vise hvordan lavere lusegrenser kan holdes. Dette er lurt, særlig om hun raskt setter strengere krav også til sinkene og tilbyr nye gulrøtter til de flinke.

Lusesmitte på villfisken må i flere områder reduseres mye og for utsatt villfisk spiller det liten rolle hva lusegrensene er i oppdrettsanleggene. For dem er det høyt smittepress som er problemet. Ministeren bør derfor følge opp med nye og enda mer effektive tiltak, som bare å tillate mer oppdrettslaks i områder med flinke oppdrettere hvor smittepresset ikke skader villfiskbestandene og redusere mengde oppdrettslaks i områder der oppdretterne ikke greier den jobben.

Tone Løvold
seniorrådgiver

Frode Staldvik
daglig leder
Kunnskapssenter for laks og vannmiljø